

Moody's ekonomiye 'not darbesi' peşinde

FETÖ'nün darbe girişiminin bastırılmasından sonra başını Moody's'in çektiği finansal aktörler devrede. Ekonomist Evren Devrim, Türk ekonomisine vurulmak istenen darbenin adımlarını anlattı

EKONOMİ SERVİSİ

Amerikancı Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişiminin ardından ekonomi teyakkuza geçti. Pazaritesi'den itibaren yerli oyuncular yaptıkları işlemlerle Türk lirasının değerini korumaya çalışıyor. Borsa ise Pazartesi günü sert satışın ardından Salı ve Çarşamba günü düşüşlerle 75 bin puan seviyelerine çekildi. Uzmanlar 74 bin puanın direnç seviyesi olduğu görüşünde.

Dolar kuru ise, hem iç gelişmeler hem de uluslararası dolar endeksindeki yukarı yönlü seyir nedeniyle (dün 97.3 puan seviyesini test etti) dün akşam saatlerinde 3.05 TL'yi aştı. Piyasa faizleri de yüzde 9.36 seviyesinde bulunuyor.

ŞİMŞEK DEVREDE...

Bu gelişmeler olurken dün henüz Milli Güvenlik Kurulu (MGK) kararları açıklanmamıştı. Kararlara yönelik beklentiler de piyasada strese neden olurken, Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, resmi Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "Alınacak kararlar piyasa dostu olacak, yapısal reformlar önceliklendirilecek. Hedef kalıcı bir şekilde ihanet şebekesinin çökertilmesidir" dedi. Şimşek, ayrıca sermaye kontrolü diye bir şeyin söz konusu olamayacağını söyledi.

SICAK PARANIN YÖNÜ

Buna karşın sıcak paranın gidecek yer aradığına dikkat çeken ekonomist Atilla Yeşilada da, paraanaliz.com'daki değerlendirmesinde, "Yaz boyunca zayıf turizm gelirleri nedeniyle genişlemesi beklenen cari açık ve yılda 175 milyar doları aşan vadesi gelen F/X borçlar Türkiye'yi sıcak paraya mahkum kılıyor. Fon yöneticilerinin piyasadaki çıkma kararları durumunda, TL hızla değer kaybedecek ve şirketler F/X borçlarını ödemekte zorluk çekecekler" diyerek olası tehlikelere işaret etti. Hatırlanacağı üzere son 6 ayda Türkiye'ye sadece 3 milyar dolar net sıcak para girişi olmuştu. Daralan turizm gelirleri ve yerinde sayan ihracat cari denge üzerinden Türkiye'yi kırılan yapıyor. Bunun yanında dün açıklanan uluslararası yatırım pozisyonu net 375.1 milyar dolar açık verdi. Bu tutar milli gelirin yüzde 53 civarında bir döviz açığı olduğunu ortaya koyuyor. Bu denli yüksek açık da yabancıların Türkiye üzerinde ekonomik operasyon yapmalarına imkan tanıyor.

BANKALAR İZLEMEDE

Nitekim arkasında ABD'nin olduğu su götürmez FETÖ'cü darbe girişiminin bastırılmasından sonra alınan bir takım önlemler ve ABD ile gerilen ilişkiler sonucu kredi derecelendirme

Bursa iş dünyası: 81 ilde 81 anıt yapılsın

Bursa'da iş dünyasını temsil eden tüm kuruluşlar, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) öncülüğünde, bir araya gelerek, FETÖ'cü darbe girişimini kınadı. Toplantıda okunan ortak bildiriye başta Ömer Halisdemir olmak üzere tüm şehirler için 81 ilde 81 anıt yapılmasını talebinde bulunuldu. BTSO da, Bursa'da Demokrasi Meydanı'nda bir demokrasi anıtı inşa edeceğini açıkladı.

ADIM ADIM DARBE HAZIRLIĞI

EKONOMİST Evren Devrim, Batı'nın şimdi de yumuşak güç unsurlarını devreye aldığını belirterek, bu evrede finansal derecelendirme kuruluşlarının baş aktör olduğunu savundu.

Türkiye'ye sermaye girişlerini azaltarak ülkeyi darboğaza sokmayı amaçlayanların, JP Morgan'ın raporunda da belirtildiği üzere ilk etapta 7.2 milyar dolarlık Hazine tahvil ve 1.5 milyar dolarlık şirket tahvilini tehlikeye sokmayı amaçladıklarına işaret eden Evren Devrim, "İşte size adım adım ekonomiye darbe hazırlığı" diyerek gelişmeleri şöyle sıraladı:

■ 15 Temmuz darbe girişimi başarısız oluyor, borsa hafta sonu nedeni ile kapalı, Cuma günü kapanışı 2.87 TL olan dolar kuru ise 3.05 TL'ye fırlıyor.

■ Devlet hafta sonu kontrolü ele alıyor, Mehmet Şimşek 17 Temmuz Pazar günü 560 yabancı yatırımcı ile telekonferans yaparak onlara riskin ortadan kalktığını ve makro dengelerin sağlam olduğunu belirtiyor.

■ 18 Temmuz Pazartesi uluslararası yatırımcılar sakinleşiyor, dolarda 3 TL üzeri kâr satışları görülüyor, borsa açılışı sınırlı bir düşüş göstererek 80.500'e seviyelerine oturuyor bu sıralarda dolar kuru 2.92 TL'ye geliyor.

Moody's, darbe bastırılmış, Rusya ve İsrail ile anlaşmış olmasına rağmen iç ve dış kırılganlıkların arttığını söylüyor. S&P ise değerlendirmeyi önümüzdeki günlerde yapacağını belirtiyor.

Borsa günü yüzde 7 civan kayıpla 76.957 puandan, dolar ise 2.97 TL'den kapıyor.

■ 19 Temmuz Salı borsada bir gün önce yaşanan düşüşün sınırlı olması ve dolan 3 TL altına inmesi ekonomistler ve yatırımcılar tarafından olumlu görülmeğe başlanıyor. IMF Başkanı Lagarde Türkiye'nin attığı adımları piyasaları sakinleştirdiğini söylüyor. Moody's Türkiye'nin yatırım yapılabilir seviyedeki kredi notunu indirim için izlemeye aldığı Pazartesi piyasa kapandıktan sonra açıklıyor. Borsa gün sonu yüzde 1 civan kayıpla 76.177 puana geliyor, dolar kuru ise Çarşamba günü hükümet toplantısı sonucunda sermaye kontrolleri gelecek dedikodusunun etkisiyle 3.04 seviyesine ulaşıyor. Mehmet Şimşek 'Sermaye kontrolü söz konusu değil' diyor.

■ Uluslararası piyasalarda, iyi gelen Amerikan verileri doları güçlendiriyor, Moody's baskısı dolarda böylece daha güçlü hissedilmeye başlıyor. Moody's Politik Analisti Lamey BloombergHT'de, Moody's tarafından dile getirilen 'Politik Risk' kavramı tiffadesini, "Türkiye'de son iki senede yaşanan her şey" diye yuvarlak bir şekilde tanımlayarak, ortaya somut, halihazırda var olan ve makro dengeyi bozacak bir politik veri koymuyor.

■ 20 Temmuz Çarşamba Moody's hızını iyice alıyor, 17 Türk Bankasını doğru dürüst tanımlayamadığı siyasi ve ekonomik riskler nedeni ile negatif izlemeye alıyor.

kuruluşları üzerinden Türkiye'ye aba altından sopa gösterilmeye başlandı. Geçen günlerde Türkiye'nin notu için "çöp seviyesine" düşebilir uyarısı yapan Moody's Investors Service, Türkiye'nin kredi notunu negatif izlemeye almasının ardından 17 Türk bankasının notlarını da olası bir indirim için izlemeye aldığını duyurdu.

İŞ DÜNYASI TEPKİLİ

Fitch'in yaptığı açıklamada ise, "Basarısız darbe girişimi sonrası Türk bankalarının riskleri arttı" ifadesi yer aldı. Fitch açıklamasında, Türkiye'de bankacılık sektörünün temellerinin sağlam olduğunu belirtti.

Moody's'in Türkiye'ye ilişkin aba

altından sopa gösteren açıklamasına iş dünyasının da tepkiler geldi.

ASKON Genel Başkanı Mustafa Koca, "Ülkemizde yaşanan darbe girişimi dolayısıyla bu kuruluşlar derhal harekete geçti ve hemen ülkemizin ve bazı bankaların notlarının düşürmek için harekete geçtiler. Bu kuruluşların geçmişte vermiş oldukları bazı kararlar dolayısıyla objektiflikleri ve bağımsız davranma iddiaları şaibeli hale dönüşmüştür" dedi.

Istanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı İbrahim Çağlar da, "Kredi derecelendirme kuruluşları artık kendilerini negatif izlemeye alsa iyi olacak. Karanlık senaryolarını yazarken Türkiye'de darbe girişiminin başarılı ol-

duğunu zannediyorlar herhalde..." diye konuştu.

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, kredi derecelendirme kuruluşlarının, son yıllarda başka ülke ve kurumların kredileri ile uğraşırken, kendi kredilerini yıpratmaya ve itibarsızlaştırmaya başladığını söyledi.

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi ve MÜSİAD Başkanı Nail Olpak da, Moody's'in Türkiye ile ilgili kredi notu değerlendirmesine tepki gösterirken, **Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdeber**, "Kredi derecelendirme kuruluşlarını, Moody's'in de acelelik yapmaması gerekir" dedi.

Türkiye'nin güçlü ekonomisini, kredi derecelendirme kuruluşları farklı yorumladı.

'Risk arttı ama temeller sağlam'

Darbe girişimi sonrası gözler, kredi derecelendirme kuruluşlarına çevrildi. Fitch, 'Türk bankacılık sektörünün temeli sağlam' derken Moody's bankaları izlemeye aldı. İş dünyasından tepkiler yükseldi.

■ Darbe girişimi sonrası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch'ten Türk bankaları ile ilgili bir değerlendirme geldi. Fitch, darbe girişimi sonrası Türk bankalarının riskleri arttığını bununla birlikte Türk bankalarının temellerinin sağlam olduğunu söyledi. Fitch'ten şu değerlendirmeler yapıldı: "Türk bankalarının kredi profilleri ülke risklerine karşı hassas. Türk bankalarının finansal ölçütlerinde kısa vadede herhangi bir hızlı hareket beklemiyoruz. Bankacılığın turizmdeki kredileri, yüzde 3 gibi küçük bir seviyede."

MOODY'S TEPKİSİ

Öte yandan Moody's, Türkiye'nin kredi notunu "düşürmek üzere" incelemeye almış ve ülke notuna bağlı olarak, derecelendirdiği 17 Türk bankasını da "negatif incelediğini" açıklamıştı. Kuruluşa iş dünyasından tepkiler gecikmedi. İlk tepki Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'den gelirken, Moody's'den olumsuz bir karar gelmesini beklemediğini söyledi. Ekonomiyi çok daha hızlı şekilde toparlayacaklarını belirten Zeybekci, "Türk Lirası'nın önümüzdeki günlerde hızla değer kazanmaya devam edecek" dedi.

■ **MÜSİAD Genel Başkanı Nail Olpak** ise "İş alemi olarak, milletin iradesinin ortaya konduğu günlerde, Moody's'in bu açıklamasını kayda değer ve dikkate değer bir açıklama olarak görmüyoruz. Geçmişte yapmış oldukları yanlışlara bir yenisini eklemek üzereler" değerlendirmesinde bulundu.

■ **TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi**, "Moody's notumuzu olumsuz yönde revize etmemesi gerektiğini düşünüyoruz. Olumsuz bir revizyonun, karşı tarafın ödülendirilmesi anlamına geleceğini de hatırlatmak isteriz" ifadelerini kullandı.

■ **ASO Başkanı Nurettin Özdebir** de "Moody's'in acelecilik yapmaması gerekir. Zaten 'takip edeceğiz' diyorlar. Tahmin ediyorum bu hafta sonu, önümüzdeki hafta her şey yoluna girecek. Onlar da bunu göreceklerdir. Eğer bunu görmeyip, bunu beklemeyip bir başka tutuma gireceklerse, ekonomik olarak güçlü olan Türkiye'yi, siyasi olarak da milletin bu kadar teveccühüne rağmen bir siyasi belirsizlikten bahsedersen, iyi niyetlerini sorgulamak gerektiğine inanıyorum" diye yorumladı.

Oturdukları yerden ahkam kesmek hata

İTO Başkanı İbrahim Çağlar: "Artık kendilerini negatif izlemeye alsalar iyi olacak.

Karanlık senaryolarını yazarken darbe girişiminin başarılı olduğunu zannediyorlar herhalde. Dünyayı bile doğru değerlendiremedikleri tesclenmiş kuruluşların, kuruldukları plazalardan ahkam kesmeye devam etmeleri büyük hata" dedi.

Kuruluşun ciddiyeti erozyona uğramıştır

İSO Başkanı Erdal Bahçivan: "Çoğunlukla objektif kriterlere dayanmayan spekülasyona ve suistimallere açık değerlendirmelerle yapılan açıklamalar ve yorumlar, bu kurumların ciddiyetini erozyona uğratmakta. Gerçek dostlarının Türkiye'nin yanında olması gerekirken, yapılan bu açıklamayı erken ve talihsiz buluyorum."

'PARALEL'İN SIFIRCI HOCASI

BUGÜNE kadar not verirken ekonomik kriterlere bakan sıfırcı hocalar, darbe girişiminde 'paralel ya-
pı'dan yana tavır koydu. Uluslararası kredi ve dere-
celendirme kuruluşu Standard&Poor's (S&P) Türki-
ye'nin BB+ olan notunu BB'ye düşürdü, görünümü
ise negatife çevirirken, daha önce yatırım yapılabi-
lir not veren Moody's ve Fitch de izlemeye aldığı-
nı açıkladı. Sıfırcı hocaların bu tutumu, başarısız olan
FETÖ'nün 'ekonomik savaş başlatacağı' yönündeki
iddiaları hatırlattı. Bugüne kadar not verirken eko-
nomik gestergelere bakan S&P'nin başarısız darbe
girişimini dikkate alarak not indirmesi 'siyasi' ola-
rak yorumlandı. Medipol Üniversitesi Uluslararası
Ticaret ve Finansman Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ke-
rem Alkin "Kredi notu ile ilgili kararda siyasi etkilere
yer olmamalı" derken, iş dünyası temsilcileri de
sıfırcı hocalara tepki gösterdiler.

İŞ DÜNYASINDAN BÜYÜK TEPKİ

Istanbul Ticaret Odası Başkanı İbrahim Çağlar
"Kredi derecelendirme kuruluşları artık kendilerini
negatif izlemeye alsa iyi olacak. Karanlık senaryo-
larını yazarken Türkiye'de darbe girişiminin başarı-
lı olduğunu zannediyorlar herhalde... Türkiye eko-
nomisinin temelleri sağlamdır. Dünya ekonomisini
bile doğru değerlendiremedikleri tescillenmiş not
kuruluşlarının, kuruldukları plazalardan ahkam
kesmeye devam etmeleri büyük hata" dedi. **İstan-
bul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan** da kredi
derecelendirme kuruluşlarının, kendi kredilerini
yıpratmaya ve itibarsızlaştırmaya başladığını söy-
ledi. Bahçivan "Gerçek dostlarının Türkiye'nin ya-
nında olması gerekirken, yapılan bu açıklamayı er-
ken ve talihsiz buluyorum" diye konuştu.

NOTLARI DİKKATE ALMIYORUZ

MÜSİAD Başkanı Nail Olpak ise "İş alemi ola-
rak, milletin iradesinin ortaya konduğu bugünlerde,
Moody's'in bu açıklamasını kayda değer ve dikkate
değer bir açıklama olarak görmüyoruz" dedi. An-
kara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir
"Tahmin ediyorum bu hafta sonu, önümüzdeki
hafta her şey yoluna girecek. Bunu görmeyip
bir başka tutuma girmek, Türkiye'yi, milletin bu
kadar teveccühüne rağmen bir siyasi belirsizlik-
ten bahsederlerse, iyi niyetlerini sorgulamak
gerektigine inanıyorum" dedi. ASKON Başkanı
Mustafa Koca kredi derecelendirme kuruluşları-
nın Türkiye konusunda yanıldığını belirterek,
"Acele edip bir kez daha yanılmasınlar" dedi.

Fitch'ten FETO terörüne destek

Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişiminin ardından uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarından S&P, Türkiye'nin yabancı para cinsi kredi notunu bir kademe düşürerek BB'ye indirirken, kredi notu görünümünü de durağandan negatife çevirdi. Bu aceleci değerlendirme

Türk iş dünyasında tepkiyle karşılandı. İTO, İSO, MÜSİAD, ASKON ve TİM başkanları, derecelendirme

kuruluşlarının Türkiye ile ilgili aceleci ve önyargılı davrandıklarını kaydetti. Başkanı İbrahim Çağlar, "Karanlık senaryolarını yazarken Türkiye'de darbe girişiminin başarılı olduğunu zannediyorlar herhalde... Türkiye ekonomisinin temelleri sağlamdır" dedi.